

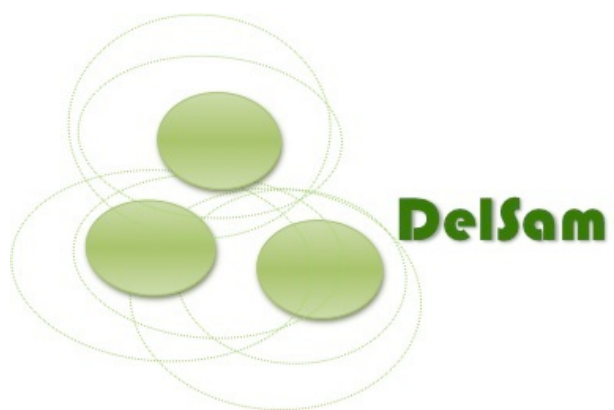

Ann Backman och Eivor Söderström

Förslag på samarbete mellan
Optima och After Eight

Förslag på samarbete mellan Optima och After Eight

Ann Backman och Eivor Söderström: Förslag på samarbete mellan
Optima och After Eight

FSKC Arbetspapper 4/2015

Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området

Publikationen finns i PDF på vår webbplats www.fskc.fi

Helsingfors 2015

ISBN 978-952-7078-05-1 (PDF)

Innehåll

Innehåll.....	3
1 Introduktion och bakgrund	4
2 Fokus i workshopen.....	5
3 Pågående reformer och förändringar	6
3.1 Förutsättningar och möjliga beröringspunkter vid pilotingen	6
4 Processbeskrivningar	8
5 Förslag för fortsatt arbetet.....	12
5.1 Förutsättningar	12
5.2 Rekommendationer.....	12
5.3 Läsvärt om andra piloteringar	13
6 Källor.....	14
Bilaga 1 Tiden innan ungdomen har inlett studier på Optima	15
Bilaga 2 Tiden under studierna på Optima	16

1

Introduktion och bakgrund

Denna rapport är skriven inom DelSam-projektet (Ungas delaktighet i samhället). Processen startade i augusti 2014 när DelSams projektkoordinator i Österbotten möttes tillsammans med After Eight's verksamhetsledare, Optimas projektansvariga samt Optimax projektpersonal. Under mötet uttalades intresset av att utveckla ett samarbete mellan Optima och After Eight som skulle möjliggöra att kunnande som ungdomar har införskaffat på ungdomsverkstaden kunde tillgodogöras på Optima.

Processen startade i den 18.9.2014 med en utvecklingsdag med åtta deltagare från Optima. Av praktiska orsaker hade inte personalen på After Eight möjlighet att delta då. Syftet med dagen var öppna upp och diskutera Optimas syn på samarbetsmöjligheter mellan studieenheten och ungdomsverkstäder, och att inom enheten nå en gemensam linje för att stöda studerande i utbildning. Dagen sammanfattades och nästa steg i processen var att fortsätta diskussionen tillsammans med After Eight's personal. (Se rapporten Backman & Söderström 2014.)

Den 10.3.2015 samlades lärare, handledare, kuratorer, studiehandledare, uppsökande ungdomsarbetare och projektansvarig från After Eight och Optima till en gemensam workshop. Deltagarna var åtta till antalet (5 från After Eight och 3 från Optima). Temat för dagen var samarbete mellan Optima och After Eight, med syftet att diskutera möjligheten att erhålla studiepoäng från verkstadstiden på andra stadiet vid Optima (identifiering av kunnande och erkännande av kunnande). Målsättningen var också att diskutera en pilotering av denna form av samarbete.

2

Fokus i workshopen

Följande möjliga samarbetsområden hade identifierats:

- studeranden som ansöker om tillgodogörande av erfarenheter och kunskaper hen tillägnat sig på ungdomsverkstaden innan påbörjade studier på Optima,
- studerande som tar paus i studier på Optima,
- studerande som gör en praktikperiod på ungdomsverkstaden.

Under workshopen tog vi fasta på följande frågor:

- Hur ser arbetsprocesserna ut?
- Vilka är förutsättningarna för att processen ska fungera?
  - Arbetsuppgifter
  - Arbetsfördelning: Vem gör vad?
  - Hur bör dokumentationen och utvärderingen se ut?

3

Pågående reformer och förändringar

Workshopen startade med en allmän diskussion om det aktuella läget och huruvida arbets sättet och upplägget passade för dagens tema. Det finns några pågående processer som inverkar på samarbetet bl.a. den nya examensreformen på andra stadiet. Enligt denna kan studerande skaffa sig kunnskap också utanför studieenheten, vilket borde beaktas bättre. Detta passar väl ihop med samarbetet mellan Optima och After Eight (AE).

Det finns även andra studieenheter på andra stadiet som har testat att överföra kunnskap från t.ex. ungdomsverkstäder till andra stadiet, ett exempel är Mastohjous. Det lönar sig att kolla in vad som gjorts på andra håll i Finland. (Se kapitel Läsvärt om andra piloteringar.) Det finns flera exempel på hur t.ex. ungdomsverkstäder och studieenheter på andra stadiet kan samarbeta.

Inom Optima planeras en ny verksamhet: Valma - handledande utbildning för den grundläggande yrkesutbildningen, startar hösten 2015. Mera information om Optimas VALMA utbildning:

<http://www.optimaedu.fi/svenska/unga/utbildningar/valma-handledande-utbildning.html>

3.1 Förutsättningar och möjliga beröringspunkter vid piloteringen

- Möjlighet att dokumentera kompetenser på ungdomsverkstaden innan studietiden:
Beröringspunkt: Ifall det finns ungdomar på verkstaden som vet att de tänker söka till en viss linje på Optima och målmedvetet vill arbeta för att erhålla kompetenser från examensgrundarna.
Utmaning: Handledarna bör känna till examensgrundarna och det finns ingen garanti att ämnesläraren erkänner kunnskapet.
- Avbrott/paus i studier:
Utmaning: En grupp som After Eight inte får finansiering för är studerande på Optima som tar avbrott/paus i studierna och motiveras till en period på AE. AE kan dock få ersättning från den ungas hemkommun då den unga som har ett tillfälligt studieavbrott är på AE på arbetsprövning, dvs. har ett

arbetsprövningsavtal från AN-byrån. Problemet är dock att den unga personen själv inte får någon ersättning (arbetsmarknadsstöd eller studiestöd) då hen är på arbetsprövning pga. att den unga inte räknas som varken arbetslös eller studerande.

Lia (lärande i arbete) diskuterades i workshopen. AE får ofta förfrågningar att ta studerande för en praktikperiod på ungdomsverkstad. Ungdomsverkstäder är i första hand riktade till arbetssökande ungdomar. AE får ingen ersättning då de tar emot studerande från Optima som kommer på Lia-period. Under piloteringsskedes valdes denna beröringspunkt bort, för att istället utveckla de två ovanstående samarbetsområdena.

Sammanfattning:

Dessa möjliga samarbetsområden kunde ge många synergieffekter under förutsättning att finansieringsfrågan kan lösas. Från Otimas synvinkel kan den unga som tröttnat på skolmiljö få erhålla kunnandet i annan miljö vilket kan öka på chanserna att hen senare orkar återgå till studierna och slutföra dem. Från Optimas synvinkel är slutförda studier en förutsättning för den statliga finansieringen, samtidigt gagnar det den unga som får en formell kompetens och därmed en mycket starkare ställning på arbetsmarknaden. På After Eight jobbar man för att ungdomarna ska hitta sysselsättning dvs. att ungdomarna skall hitta arbete eller studieplats. Ett närmare samarbete med Optima är ett sätt att motivera och uppmuntra ungdomar att påbörja eller återuppta studierna. Det kan även sänka tröskeln för ungdomarna att börja studierna.

4

Processbeskrivningar

Efter den inledande diskussionen valde deltagarna att beskriva följande två processer:

- Tiden på AE innan den unga har inlett studier på Optima.
- Tiden under studierna på Optima, i de fall där det finns risk för avbrott i studierna.

Arbetsmetod:

- Deltagarna delades in i två grupper, båda hade representanter från Optima och AE.
- En tidslinje drogs upp på stora papper och inbegrep fyra tema-områden: innehåll, arbetsuppgifter, arbetsfördelning, dokumentation & utvärdering. Innehållet i dessa teman skrevs på post-it-lappar som placerades på rätt ställe av tidslinjen.
- Skilt från tidslinjen kunde deltagarna skriva ner förutsättningar för att processen skall fungera.
- Syftet var att beskriva hur samarbetet kunde se ut mellan AE och Optima.

Process 1: Tiden på AE innan den unga har inlett studier på Optima

- **Inledning:** Den unga kan komma till AE på eget initiativ, via olika nätverk som genom AN-byrån, uppsökande ungdomsarbetare, fredrika-kliniken eller mentalvårdsbyrån. (Se bilaga 1.)
  - Avtal görs inledningsvis för en månad
  - Bestäms vilken verkstadsområde som den unga börjar i men uppmanas att gärna kombinera flera
  - De unga får även träffa kuratorn på AE
  - Aktiveringsplan görs med AN-byrån, antingen för arbetsprövning eller rehabilitering
  - En kartläggning görs av vad den unga har gjort före tiden på verkstaden
- **Efter en månad:**
  - Utvecklingssamtal med handledare på AE där bl.a. den ungas trivsel efterfrågas, framtidsplaner diskuteras och möjliga utbildningar utreds (Om tiden på verkstaden är ca 6 månader så har man två

- utvecklingssamtal, men om det är frågan om en kortare tid så görs en slututvärdering)
- Handledaren för även en diskussion om vad som händer efter första månaden
  - Under utvecklingssamtalet frågas mer om intresse för studiebesök till arbetsplatser eller studieenheter
  - I fall intresse finns för utbildningsprövning kan besök ordnas till andra stadiet, och man tar reda på när antagningen till studieenheter är
  - Noggrann dokumentering av ungdomens arbete, ifall ungdomen har som målsättning att överföra kunnandet till Optima efter avslutad tid på ungdomsverkstaden
- **Efter sex månader: slututvärdering**
    - Vid sex månader tar tiden på verkstaden slut
    - En handlingplan görs upp
    - AE följer upp ungdomarna en viss tid efter verkstadstiden
    - Ifall den unga får studieplats på Optima kan hen anhålla om att få sitt kunnande tillgodo, ifall det kunnande infaller inom ramen för examenskraven.
    - Dialog med lärare på Optima om identifiering och erkännande av kunnande förs i samband med inskrivning till Optima, (Optima har interna processer för att kunna ge erkännande av kunnande (EAK) dvs. studieveckor)

Process 2: Tiden under studierna på Optima, i de fall där det finns risk för avbrott i studierna

- **Inledande kontakt:**
  - En studeranden funderar på att avbryta sina studier (Se bilaga 2.)
  - Den ungas intresse utreds på Optima
  - Studeranden får kontakt med AE t.ex. via Optimax
  - Mjukstart eller rivstart på ungdomsverkstaden, beroende på hurdana behov som den unga har i sin livssituation
  - Ibland kan det handla om att skapa goda rutiner till en början
- **Överföringsmöte:**
  - Optimax, ämnesläraren, AE och den unga deltar i överföringsmöte och en tydlig handlingsplan görs upp
  - Treparts-avtal görs upp mellan AE, Optima och studerande
  - Läroplanen dvs. examensgrunderna bör finnas med i handlingsplanen ifall den unga skall kunna tillgodogöra sig kunnandet från ungdomsverkstaden (examensgrunderna finns på

Utbildningsstyrelsens hemsidor:

http://www.oph.fi/utbildning_och_examen/yrkesutbildning/grundlaggande_yrkesutbildning/nya_examensgrunderna)

- Kartläggning om vad som är möjligt att genomföra på ungdomsverkstaden och hur det korrelerar med ungdomens studieplan
- Kunskap och kunnande införskaffas på verkstaden
- **Tiden på ungdomsverkstaden:**
  - Beskrivning över studerandens insats (plan) på ungdomsverkstaden är central
  - Ämneslärare involveras efter en månad uppföljning
  - Praktiskt exempel: Ungdomen får ett individuellt uppdrag på medialab där studeranden fungerar som konsult och sköter en beställning från en kund. I det uppdraget ingår kompetensområden från läroplan. Handledare på AE fungerar som en coach för den unga
  - Dokumentationen av prestationen bör kontinuerligt göras, dels en egen av studerande t.ex. i form av portfolie och dels av handledarna på AE
  - Dokumentationen behöver även arkiveras på AE för eventuella framtida bruk, finns även möjlighet att göra en webbaserad dokumentation och uppföljning
- **Omvärdering av handlingsplanen**
  - I fall problem uppstår, dvs om den unga är omotiverad, olämplig för uppdraget eller rastlös på ungdomsverkstaden så omvärderas handlingsplanen
  - Handlingsplanen granskas och görs om vid behov: ämneslärare, Optimax, studerandevården och AE handledare tas med i planering,
  - Viktigt att de ungas eventuella illamående inte belastar ungdomsverkstaden utan att stödinsatserna kommer från Optima
- **Slututvärdering**
  - Handlingsplanen utvärderas
  - Studerande går tillbaka till studierna och får sitt kunnande erkänt på Optima enligt de planer som har gjorts upp

Sammanfattning

För att samarbete ska kunna förverkligas i praktiken krävs en rättvis finansiering och tydliga ramar. En rättvis finansiering till verkstaden är avgörande för After Eight's möjligheter att ta emot studeranden som är på avbrott från Optima. Tiden på verkstaden bör innehålla inslag som ingår i examensgrunderna för att kunna motivera finansiering från Optima. Det innebär i sin tur t.ex. att

verkstadshandledaren bör vara medveten om de krav som ställs i examensgrunderna och också systematiskt dokumentera den ungas kompetenser.

Tydliga ramar och en tydlig struktur för samarbetet behövs så att man inte måste "börja om" varje gång en ungdom vill få sitt kunnande erkänt. Det bör vara klart vilka uppgifter som hör till Optima och vilka som hör till After Eight. För att tydliggöra arbetsfördelningen och legitimera samarbetet kunde ett allmänt avtal mellan Optima och After Eight tecknas. Därutöver behövs avtal på individnivå i de enskilda samarbetsfallen mellan Optima, AE och studeranden.

Överföringen av kunnande kräver ett kontinuerligt och systematiskt samarbete mellan ämneslärare och handledare på AE. Vid avbrott behövs ett samarbete mellan verkstadshandledare och ämneslärare, ifall den unga har intresse av att få sin kompetens godkänd efter tiden på verkstaden.

Det behöver även klargöras hur många studerande som detta samarbete kunde inbegripa. Ett förslag som kom upp under workshopen är att samarbetet är behovsprövat från Optimas sida, dvs. vissa kriterier behöver uppfyllas för att kunna göra en tid på AE under avbrott. Det är också viktigt att klargöra hur många unga som After Eight har möjlighet att ta emot.

Det finns flera verksamhetsområden inom AE inom vilka man kunde samarbeta, t.ex.

- café-verksamheten på AE och kock-, servitörutbildningarna på Optima
- medieverkstaden på AE och merkonom-, datanomutbildningarna på Optima
- hantverksstaden och artesan- och aina-utbildningarna på Optima

Det är dock viktigt att inte examensgrunderna från Optima börjar styra verksamheten på AE utan att samarbetet gäller sådan verksamhet som passar in på ungdomsverkstaden. Det uppfattades också som mycket viktigt att ungdomsverkstaden ska kunna behålla sin särprägel, för att fortsättningsvis tilltala den unga, som söker alternativ till den traditionella studiemiljön.

5

Förslag för fortsatt arbetet

Deltagarna på workshopen var överens om att det kunde vara intressant med en pilotering. På så sätt kunde man småskaligt utprova samarbetet för att få praktiska erfarenheter.

5.1 Förutsättningar

- Att det finns ungdomar och/studeranden, som skulle vilja prova på.
- Kriterier för när en tid på ungdomsverkstaden kan vara lämplig bör göras upp. (Dvs. när och hur har studeranden möjlighet att under tiden för avbrott från Optima, komma till ungdomsverkstaden)
- Ledningsstöd till pilotering. Optima och After Eight för detta förslag för samarbetet vidare till varderas ledningsgrupp inom varje organisation
- Samarbete förutsätter att det skall finnas ledig plats på verkstaden
- Särlösning kan nu ordnas under piloterskedet, men finansiering bör lösas på sikt för att samarbetet skall kunna få fäste.

I samband med workshopen fanns två möjliga personer som kunde lämna sig för pilotering:

- En studeranden som kunde passa på AE:s medialab, biträdande rektor tar ställning till den som skickas från Optima. (Fysisk/materiellt stöd från skolan t.ex. dator, andra verktyg är önskvärda)
- En ungdom på AE är intresserad av att söka in till Optima på hösten och kunde försöka få kompetenser godkända på hösten 2015 ifall hen kommer in och startar en utbildning på Optima. Studiehandledaren kan vara i kontakt med henne.

5.2 Rekommendationer

En småskalig pilotering kunde vara ett fungerande sätt och bra början för båda parter att komma vidare och få praktiska erfarenheter. För att kunna dra tillförlitliga slutsatser om piloteringen behövs ändå flera försök än två.

Under workshopen i mars 2015 startade utvecklingsarbetet med att göra två processbeskrivningar över samarbetet. Processbeskrivningarna som finns beskrivna i detta dokument kan användas som underlag för att fortsätta arbetet med

processerna. Det krävs mycket tid för att göra deltagade och heltäckande processbeskrivningar och i detta skede har ramarna för dessa processer dragit upp. De interna målsättningarna för samarbetet på After Eight och Optima skulle vara bra att kontinuerligt peila mot det aktuella läget så att intressena och samarbetet stöder bådars verksamhet. Samtidigt behöver även kraven på dokumenteringen var tydligare uttalade för att informationen mellan alla parter skall kunna fungera smidigt.

Det finns många synergieffekter som kunde uppstå med ett samarbete mellan ungdomsverkstaden och studieenheten. Båda arbetar mot samma mål i slutändan, med att sysselsätta ungdomar på arbetsmarknaden. Medlen för att nå dit är olika men i vissa fall sammanträffar metoderna och kunnandet som de unga får. Detta kunnande kunde ännu bättre tas till vara för att ungdomen skall nå sina mål, självständighet och placering ut på arbetsmarknaden.

Denna form av samarbete kan även ses som en del av förebyggande arbete och en metod för att arbeta mot utslagning. Det finns andra exempel i regionen som stöder studeranden på avbrott. Föregångarna i Vasa tar emot studeranden som har bristande studiemotivation eller som behöver ett avbrott i studierna. Handledarna hjälper de unga att utföra en del studier som ingår i examensgrunderna. Kommunerna bl.a. Korsholm betalar Föregångarna för denna form av förebyggande arbete. Det innebär att de unga kan behålla sitt studiestöd och utföra sina studier och utan trösklar återgå till studierna efter verkstadstiden.

Det ligger i kommunens intresse att stöda och utveckla olika former av förebyggande arbete. Piloteringen mellan After Eight och Optima kunde ge mera kunskap om erfarenheten för den unga att få tillgång till behövliga stödtjänster utan att det förutsätter en inskrivning som arbetsökande eller andra arbetspolitiska åtgärder. Syftet är att hitta flexibla lösningar på att stöda unga som annars riskerar att hamna utanför systemet och att snabbare nå dessa unga utan avbrott i stödinsatserna.

5.3 Läsvärt om andra piloteringar

Bovallius-ammattiopisto.

<http://www.bovallius.fi/web/ammattiopisto/opinnollistamisen-tyokalut#Osaamiskartta>

MAST - maakunnallinen ohjausmalli. <http://www.mastohjaus.fi/>

6 Källor

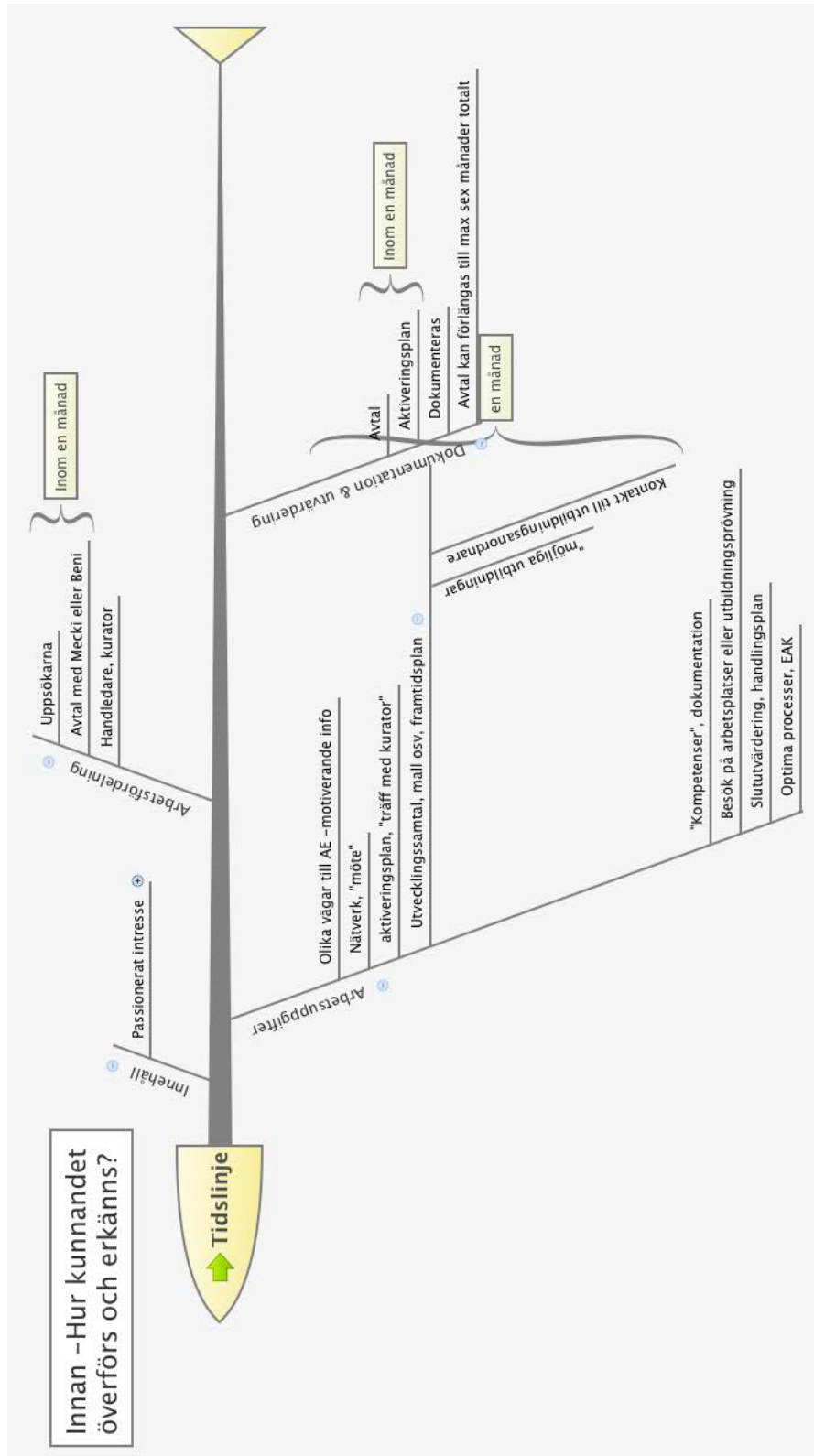
Backman Ann & Söderström Eivor. Möjliga utvecklings- och samarbetsområden mellan Optima och ungdomsverkstad. DelSam-rapport. 25.11.2014. Hämtat från <http://www.fskc.fi/Site/Data/2067/Files/Utvecklingsmoeligheter%20pa%20Optima%202014.pdf>

DelSam-projektet. http://www.fskc.fi/vart_jobb/projekt/projektet_delsam/

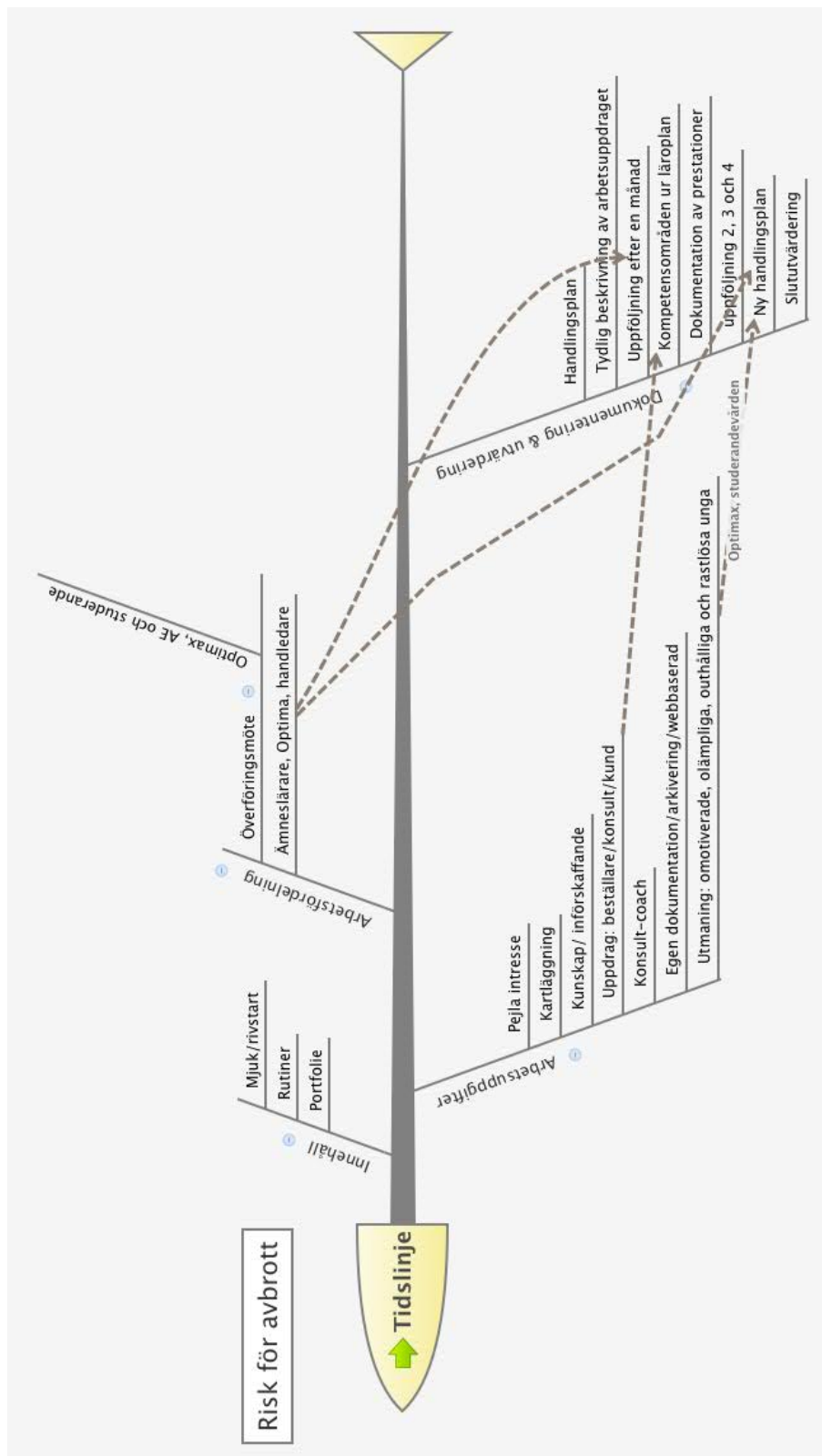
Bilaga 1

Tiden innan ungdomen har inlett studier på Optima

Bilaga 2

Tiden under studierna på Optima

AB DET FINLANDSSVENSKA KOMPETENSCENTRET
INOM DET SOCIALA OMRÅDET - FSKC
Georgsgatan 18 A 8, 00120 Helsingfors
www.fskc.fi

